

## ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:  
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΓΓΕΛΟΥ  
ΧΑΡΗΣ ΜΑΣΤΟΡΑΚΗΣ  
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΕΙΝΟΠΟΥΛΟΣ  
ΣΟΦΙΑ ΚΑΡΠΑΘΑΚΗ



**Οι γαρ νομοθέται τους πολίτας εθίζοντες ποιούσιν αγαθούς, και το μεν βούλημα παντός νομοθέτου τούτ' εστίν, όσοι δε μη ευ αυτό ποιούσιν αμαρτάνουσιν, και διαφέρει τούτω πολιτεία πολιτείας αγαθή φαύλης.**

**Αριστοτέλης, Πολιτικά, Β 1, 5-7**

## ΕΚΘΕΣΗ

### Η πολιτική κοινωνικοποίηση

Στα δημοκρατικά πολιτεύματα η πολιτική κοινωνικοποίηση των νέων, η διαμόρφωσή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες που να μετέχουν στα κοινωνικά, όχι μόνο με την ψήφο τους, αποτελεί βασικό στόχο της αγωγής και της εκπαίδευσης. Η πολιτική κοινωνικοποίηση είναι μια διαδικασία με την οποία αποκτούμε άμεσα ή έμμεσα ένα σύστημα αντιδράσεων, προκαταλήψεων, γνώσεων και εκτιμήσεων σχετικά με το πολιτικό φαινόμενο. Το σύστημα αυτό μας προδιαθέτει και μας προσανατολίζει στο να επιλέξουμε στη συνέχεια, συνειδητά ή ασυνειδητά και σε σχέση με ένα συγκεκριμένο πρόβλημα, την α ή β πολιτική κατεύθυνση. Πολιτική κοινωνικοποίηση ή πολιτικοποίηση θα μπορούσε κανείς να ονομάσει τη διαδικασία που βοηθά το άτομο να αναζητήσει και να βρει το πολιτικό του εγώ, την πολιτική του συνείδηση, γεγονός που θα συμβάλει ουσιαστικά στη γενικότερη κοινωνικοποίηση του ατόμου.

Η πρώτη κατηγορία για την πολιτική κοινωνικοποίηση του ατόμου προέρχεται από την ίδια την ελληνική παράδοση. «Χαρακτηριστικό της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής σκέψης» γράφει ο Ευ. Παπανούτσος «είναι ότι δε μπορούσε να φανταστεί τον άνθρωπο απομονωμένο από την πολιτικά οργανωμένη κοινότητα, ούτε να δεχθεί ότι η κοινότητα αυτή έχει ζωή αυθύπαρκτη χωριστή από τη ζωή των μελών της». Η συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και η παρέμβασή τους για τη βελτίωση των κοινωνικών δομών ήταν πολύ σημαντική ήδη από την αρχαιότητα. Όπως μας λέει ο Αριστοτέλης στα «Πολιτικά» του, «δει δε τον πολίτην τον αγαθόν επίστασθαι και δύνασθαι και άρχεσθαι και άρχειν και αύτη αρετή πολίτου το την των ελευθέρων αρχήν επίστασθαι επ' αμφοτέρα», δηλαδή αγαθός πολίτης είναι ο ελεύθερος πολίτης που έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει αρμονικά στη διακυβέρνηση της Πολιτείας του γνωρίζοντας και να άρχει και να άρχεται, να διαφυλάττει τα δικαιώματά του και να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του. Σκοπός μιας πραγματικής και σωστής πολιτικής κοινωνικοποίησης είναι η ανάπτυξη ελευθέρων και αυτοδύναμων προσωπικοτήτων. Επικεντρώνεται στο αίτημα για ελευθερία, δηλαδή για εξασφάλιση των προϋποθέσεων εκείνων που επιτρέπουν την αυτοπραγμάτωση και ολοκλήρωση του ατόμου ώστε με σεβασμό στους κανόνες δικαίου της Πολιτείας να συμμετέχει δημιουργικά στην προσπάθεια για εκπλήρωση των στόχων της.

Σήμερα, είτε το θέλουμε είτε όχι, η εισβολή της πολιτικής σε όλους τους χώρους αποτελεί μια πραγματικότητα. Με αυτό το δεδομένο δύο είναι οι δυνατές στάσεις που μπορεί να κρατήσει κανείς. Ή να αγνοήσει αυτή την πραγματικότητα και άμεσα ή έμμεσα να την εμποδίσει, ή να προσπαθήσει να την αξιοποιήσει. Η άποψή μου είναι πως θα πρέπει κανείς να ενισχύσει τη δεύτερη στάση. Όχι μόνο γιατί θεωρώ το στρουθοκαμηλισμό ως τη χειρότερη μορφή αντιμετώπισης των πραγμάτων, αλλά κυρίως γιατί θεωρώ την πολιτικοποίηση βασικό αίτημα της αγωγής.

Έξω από στενά κομματικά πλαίσια, η παιδεία οφείλει να πάρει ενεργητικό ρόλο στην πολιτικοποίηση των νέων με ευρύτερη έννοια: να αξιοποιήσει και να συντονίσει τις διάφορες τάσεις κατευθύνοντάς τις σωστά μέσα στο πνεύμα της ελεύθερης ανταλλαγής ιδεών, με το διάλογο, τη σωστή ενημέρωση και τη στερεή τεκμηρίωση για τη διαμόρφωση πολιτών ελευθέρων και υπεύθυνων, έτοιμων να επηρεάσουν τις διαδικασίες για ένα κοινωνικό μετασχηματισμό «επί τα βελτίω». Πολίτες που θα έχουν απόψεις τεκμηριωμένες, διευρυμένους τους γνωσιολογικούς τους ορίζοντες και που θα είναι έτοιμοι να τοποθετηθούν υπεύθυνα στο πλέγμα της κοινωνικής προσαρμοστικότητας και εξέλιξης. Η παιδεία θα πρέπει να αφυπνίσει τους πολίτες, να τους προβληματίσει και να τους ευαισθητοποιήσει έτσι ώστε να πάψουν να επαναπαύονται και να παθητικοποιούν την κριτική τους σκέψη αλλά να είναι δραστήρια και ενεργά μέλη της κοινωνίας που θα εργάζονται για το κοινό συμφέρον. Να διαμορφώσει ανθρώπους ικανούς να κατανοούν τον κόσμο μας και να εντάσσονται δημιουργικά σ' αυτόν με ζωντάνια και αποφασιστικότητα, ανθρώπους δεκτικούς στις θετικές επιδράσεις και με προβαλλόμενη αντίσταση σε κάθε μορφής αλλοτρίωση. Να παρέχει σωστή πληροφόρηση, δηλαδή αντικειμενική ενημέρωση για την πολιτική, κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα. Το «αντικειμενική» θα μπορούσαμε να το προσδιορίσουμε - επικαλούμενοι τη Θουκυδίδεια μεθοδολογία - με τις έννοιες πολύπλευρη, τεκμηριωμένη, κριτική, χωρίς μισαλλοδοξία, δογματισμούς, αποκρύψεις ή διαστρεβλώσεις.

Η σωστή πολιτική κοινωνικοποίηση αποτελεί μέσο άμυνας απέναντι στον πολιτιστικό ιμπεριαλισμό, που ασκούν κράτη με πολιτικές και οικονομικές δυνατότητες. Τα ισχυρά κράτη σήμερα θέλουν ανθρώπους απροβλημάτιστους, αδιαμαρτύρητους και εφησυχασμένους. Ο άνθρωπος όμως της γνώσης, της ενημέρωσης, που καλλιεργείται πνευματικά και ηθικά εντάσσεται στις διεθνιστικές σχέσεις αλλά δεν αλλοτριώνεται. Στόχος λοιπόν μιας πραγματικής και σωστής κοινωνικοποίησης δεν μπορεί παρά να είναι η διαμόρφωση ελευθέρων και υπεύθυνων πολιτών, που να μπορούν να ανταπεξέλθουν σε μια εποχή μεγάλων επιτευγμάτων και οικουμενικών προβλημάτων.

ΟΛΙΒΙΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ (διασκευασμένο άρθρο από το διαδίκτυο)

#### Παρατηρήσεις

1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 120 περίπου λέξεις.
2. Να εντοπίσετε το θέμα και την κατευθυντήρια ιδέα στο κείμενο.
3. Με ποια μέθοδο αναπτύσσεται η πρώτη παράγραφος του κειμένου;
4. Σε τηλεοπτική εκπομπή με θέμα τις πρόσφατες κινητοποιήσεις στο χώρο της εκπαίδευσης αναπτύχθηκε διάλογος για την πολιτικοποίηση του σύγχρονου ανθρώπου. Οι απόψεις που διατυπώθηκαν σας έδωσαν την αφορμή να συντάξετε ένα άρθρο με θέμα τη μαζοποίηση ως βασική αιτία της υποβάθμισης της πολιτικής σκέψης και δράσης. Στο ίδιο άρθρο να αναφέρετε τρόπους για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος για τα κοινωνικά και πολιτικά θέματα. (500-600 λέξεις)

#### Απαντήσεις

1. Η πολιτική κοινωνικοποίηση ως βασικός σκοπός της αγωγής αποτελεί το αντικείμενο της προβληματικής στο κείμενο. Πρόκειται για τη διαδικασία που οδηγεί στη διαμόρφωση πολιτικής συνείδησης. Η κοινωνική ευθύνη εξάλλου αποτελεί διαχρονικό αίτημα, και αποτελεί τον πυρήνα της αρχαιοελληνικής φιλοσοφικής σκέψης. Όπως

www.poukamisas.gr

## Εκπαιδευτικό υλικό

### Προγραμματισμοί ύλης

Στην αρχή κάθε εκπαιδευτικού έτους οι Ακαδημαϊκοί Υπεύθυνοι καταγράφουν το χρονοδιάγραμμα της διδασκαλίας της ύλης ανά μάθημα και τάξη.

### Φροντιστηριακά βιβλία

Τα φροντιστηριακά βιβλία συμπληρώνουν το μάθημα ενισχύοντας τη διδασκαλία κατά την ώρα της μελέτης του μαθητή.

### Σχέδια Μαθήματος

Στους καθηγητές μας παρέχονται αναλυτικά σχέδια μαθήματος για κάθε τάξη και μάθημα, που περιλαμβάνουν τους εκπαιδευτικούς στόχους για κάθε θεματική ενότητα.

αναφέρεται στα αριστοτελικά κείμενα, σκοπός της κοινωνικοποίησης είναι η ανάπτυξη ελεύθερων και αυτοδύναμων ανθρώπων ικανών για δημιουργική συμμετοχή στην επίτευξη των στόχων της Πολιτείας. Σήμερα, με δεδομένο τον κυρίαρχο ρόλο της πολιτικής, είναι αναγκαία η διαμόρφωση υπεύθυνης πολιτικής στάσης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παιδείας που προάγει την ελεύθερη ανταλλαγή ιδεών, το διάλογο, την αντικειμενική ενημέρωση και τον τεκμηριωμένο λόγο. Η παιδεία οφείλει να πολιτικοποιεί τους νέους καθιστώντας τους ικανούς να επηρεάζουν υπεύθυνα τις κοινωνικές εξελίξεις και ως ενεργοί πολίτες να συνεισφέρουν δημιουργικά στη συλλογική πρόοδο. Με καλλιέργεια πνευματική και ηθική θα είναι σε θέση να συμμετέχουν στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία χωρίς το φόβο της πολιτιστικής αλλοτρίωσης.

2. Το θέμα του κειμένου είναι η κοινωνικοποιητική στόχευση της εκπαίδευσης και δηλώνεται στην πρώτη περίοδο του κειμένου : “Στα δημοκρατικά πολιτεύματα ... αποτελεί βασικό στόχο της αγωγής και της εκπαίδευση”. Η κατευθυντήρια ιδέα ότι δηλαδή η αγωγή οφείλει να στοχεύει στην πολιτικοποίηση εκφράζεται στην τρίτη παράγραφο: “...γιατί θεωρώ την πολιτικοποίηση βασικό αίτημα της αγωγής.”

3. Η πρώτη παράγραφος αναπτύσσεται με τη μέθοδο του ορισμού. Ορίζεται η έννοια της πολιτικής κοινωνικοποίησης : “...η διαμόρφωσή τους...στα κοινωνικά...”, “...είναι μια διαδικασία ... με το πολιτικό φαινόμενο.”, “...πολιτική κοινωνικοποίηση ή πολιτικοποίηση ... την πολιτική του συνείδηση”.

#### 4. Τίτλος : Οι εχθροί της ενεργούς δράσης

§Πρόλογος= α) αναφορά στην αφορμή για προβληματισμό (τηλεοπτική εκπομπή) με τη χρήση χρονικών προσδιορισμών (επικαιρικός χαρακτήρας), β) η σημασία – αξία πολιτικοποίησης για την εύρυθμη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών και για την ατομική και κοινωνική πρόοδο γενικά, γ) συγχρονική προσέγγιση (αντιθετική σύνδεση): μείωση του ενδιαφέροντος για το κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι.

§Α' Μεταβατική= α) σύντομη αναφορά σε άλλα αίτια της απολιτικοποίησης όπως : το τέλος των ιδεολογιών, η έλλειψη πολιτικής συνείδησης και ωριμότητας, η αντίληψη για το αμετάκλητο του κατεστημένου κ.α. β) εστίαση της ευθύνης στα φαινόμενα του ατομικισμού και της μαζοποίησης

§ Θεματική περίοδος= ως αιτία η μαζοποίηση : ορισμός και γνωρίσματα μαζοποιημένου γενικά  
Ανάπτυξη = 1.ο φόβος της σύγκρουσης με το κατεστημένο αδρανοποιεί το άτομο που συμβιβάζεται, 2. η πολιτική δημαγωγία και η επίδραση των ΜΜΕ υποβάλλουν το άτομο σε μια πλαστή πραγματικότητα την οποία αποδέχεται (ασυνείδητα), 3. ο αυτοματισμός και η μηχανοποίηση της ανθρώπινης σκέψης λόγω του σύγχρονου τρόπου ζωής (η τυποποίηση εξοβελίζει τη δημιουργικότητα, η εξειδίκευση επιβάλλει τη μονομέρεια) στερεί από το άτομο τη ζωντάνια, τη σφαιρικότητα, τη δημιουργική έκφραση και τη διάθεση για προσφορά (ως απαραίτητες προϋποθέσεις της πολιτικοποίησης), 4. η πνευματική ένδεια και ο τεχνοκρατικός χαρακτήρας της παιδείας διαπλάθουν ένα τύπο κομφορμιστή που αποδέχεται παθητικά και αβασάνιστα τις κοινωνικές ή πολιτικές επιταγές χωρίς κρίση και εποικοδομητική αμφιβολία, 5. το τέλος των ιδεολογιών (κατάρρευση αξιών και ιδανικών όπως της συλλογικότητας, της αλληλεγγύης, της δικαιοσύνης...) οδηγούν στη μηδενιστική θεώρηση της ζωής, στην απαξίωση θεσμών...

± Κατακλείδα= επιβεβαίωση της θεματικής περιόδου

Σημείωση: σε κάθε επιχείρημα πρέπει να είναι εμφανής ο συσχετισμός με το θέμα : απολιτικοποίηση (ως συνέπεια της ιδέας). Για το λόγο αυτό πρέπει να επισημαίνονται ορισμένα βασικά γνωρίσματα του μαζοποιημένου που αναστέλλουν την πολιτικοποίηση όπως: α) χάνει την αυτοξία, την αυτοτέλεια, την αυτοκυριαρχία, την αυτενέργεια, τη λογική, την κρίση και β) μετατρέπεται σε άβουλο, ετερόβουλο, έρμαιο, δογματικό, μισαλλόδοξο, φανατισμένο, αντικοινωνικό ον

§Θεματική περίοδος = ως αιτία ο ατομικισμός: διάκριση από την έννοια του ατομισμού

Ανάπτυξη= 1. κυρίαρχο το ατομικό ιδανικό, σε πρώτη μοίρα το αυστηρά προσωπικό συμφέρον ώστε αποκλείεται η συλλογική δράση, 2. η ανταγωνιστική διάθεση οδηγεί σε αντικοινωνικές συμπεριφορές, 3. στενεύει ο πνευματικός ορίζοντας εις βάρος της συλλογικής αντίληψης για τα πράγματα, 4. χάνεται η έννοια της αλληλεγγύης και υπονομεύεται η ανάπτυξη της συλλογικής συνείδησης, 5. η αντίληψη ότι οι συνάνθρωποι δε χρειάζονται οδηγεί σε απάθεια ,αδιαφορία για τα κοινά.

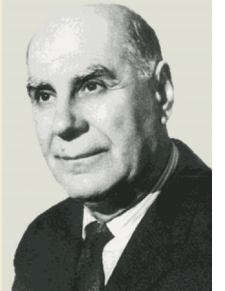
± Κατακλείδα = επιβεβαίωση της θεματικής περιόδου

§Β' Μεταβατική – Συνδετική= σοβαρή αλλά αναστρέψιμη η κατάσταση

§ Θεματική περίοδος= ως προϋπόθεση για την ανάληψη πρωτοβουλιών η συνειδητοποίηση του προβλήματος  
Ανάπτυξη= 1. κατάλληλη παιδεία για τη μύηση στις πολιτικές διαδικασίες, για την καλλιέργεια πολιτικής συνείδησης, 2. προβολή των σωστών προτύπων για την κοινωνική ευαισθητοποίηση και δράση, 3. σφαιρική, αντικειμενική ενημέρωση-πληροφόρηση για ενσυνείδητη και υπεύθυνη συμμετοχή, 4. αποκέντρωση των εξουσιών και εύρεση τρόπων (με πολιτική πρωτοβουλία) ώστε να ακούγεται η φωνή του πολίτη.

§Επίλογος= α) επισήμανση της σοβαρότητας του φαινομένου της απολιτικοποίησης που ενισχύεται από τα παθογενή φαινόμενα της μαζοποίησης και του ατομικισμού (φαύλος κύκλος), β) απαιτείται έγκαιρη παρέμβαση και συγκεκριμένες πρωτοβουλίες κυρίως από τον πνευματικό και πολιτικό κόσμο, γ) οπωσδήποτε εκείνο που προέχει είναι η συναίσθηση της ατομικής ευθύνης για να γίνει το άτομο πολίτης.

## ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ (1900-1982)



Διαπρεπής φυσιογνομία των γραμμάτων στην Ελλάδα του 20ου αιώνα με πρωταγωνιστικό ρόλο στη δοκιμιογραφία και την παιδαγωγική, άφησε έντονη σφραγίδα σε μεταρρυθμιστικές προσπάθειες στο χώρο της Παιδείας. Οι κυριότερες από τις μεταρρυθμίσεις στις οποίες συνέβαλε αποφασιστικά ήταν η καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας και ο χωρισμός της Μέσης Εκπαίδευσης σε Γυμνάσιο και Λύκειο. Ο Παπανούτσος σπούδασε θεολογία και φιλοσοφία και άρχισε να υπηρετεί την εκπαίδευση από τις αρχές της δεκαετίας του 1920 διατρέχοντας όλες τις βαθμίδες της και φτάνοντας μέχρι τη θέση του διδάκτορα φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Τούμπιγκεν της Γερμανίας, με «διαβατήριο» μια ανεπανάληπτη διατριβή πάνω στον Πλάτωνα.

Μετά τη γερμανική κατοχή και μέχρι την επιβολή της δικτατορίας των συνταγματαρχών, ο Παπανούτσος υπηρέτησε κατά καιρούς (1944, 1953, 1963) σε υψηλές θέσεις του υπουργείου Παιδείας (διευθυντής και γενικός γραμματέας). Σταθμός στο παιδαγωγικό έργο του ήταν η συμβολή του το 1964 στην επί πρωθυπουργίας Γεωργίου Παπανδρέου εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, η οποία διακόπηκε βίαια, αρχικά από την αποστασία και κατόπιν από τη χούντα. Περιγράφηκε, πάντως, από τον ίδιο στο έργο του «Αγώνες και αγωνία για την Παιδεία» (1965).

Μετά τη μεταπολίτευση εκλέχτηκε βουλευτής Επικρατείας με το κόμμα της Ένωσης Κέντρου του Γ. Μαύρου, ενώ η κυβέρνηση Καραμανλή προώθησε αρκετές από τις βασικές ιδέες της μεταρρύθμισης που επιδόθηκε κατά τη δεκαετία του 1960. Το 1980 ο Ευάγγελος Παπανούτσος τιμήθηκε με την ένταξή του στην Ακαδημία Αθηνών.

www.poukamisas.gr



## Ετήσιο πρόγραμμα διαγωνισμάτων

Συγκριτικό πλεονέκτημα των φροντιστηρίων μας αποτελεί το ετήσιο πρόγραμμα διαγωνισμάτων που πραγματοποιείται με συγκεκριμένες πάντα προδιαγραφές ταυτόχρονα σ' όλες τις εκπαιδευτικές μας μονάδες.

Τα διαγωνίσματα αποτελούν μια άσκηση προσομοίωσης και στρατηγικής ιδιαίτερα σημαντική και οδηγούν τους μαθητές μας στις Πανελλαδικές εξετάσεις ψυχολογικά έτοιμους και γνωστικά επαρκείς.

 φροντιστήρια  
**ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ**